

POSTANOWIENIE

Dnia 3 grudnia 2008 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Lech Walentynowicz (przewodniczący)

SSN Teresa Bielska-Sobkowicz (sprawozdawca)

SSN Jan Górowski

w sprawie z wniosku M. P.

przy uczestnictwie C. P.

o podział majątku,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej w dniu 3 grudnia 2008 r.,

zażalenia uczestnika postępowania na postanowienie Sądu Okręgowego w J. z dnia 9 października 2008 r., sygn. akt II Ca (...),

oddala zażalenie.

Uzasadnienie

Postanowieniem z dnia 9 października 2008 r. Sąd Okręgowy w J. oddalił wniosek uczestnika C. P. o przywrócenie terminu do wniesienia skargi kasacyjnej i odrzucił skargę kasacyjną uczestnika. W uzasadnieniu wskazał, że pełnomocnik który reprezentował skarżącą przed sądem powszechnym wniósł o doręczenie odpisu postanowienia wraz z uzasadnieniem oraz wniosek o sporządzenie ich kserokopii, których doręczenie miało nastąpić bezpośrednio uczestnikowi.

Odpis postanowienie wraz z uzasadnieniem pełnomocnik otrzymał w dniu 23 czerwca 2008 r., a skarga kasacyjna została złożona przez ustanowionego w tym celu pełnomocnika w dniu 28 sierpnia 2008 r. Sąd Okręgowy ustalił, że wnioski oba zostały złożone po wcześniejszej konsultacji mocodawcy z pełnomocnikiem.

Zdaniem Sądu Okręgowego, pełnomocnik procesowy ustanowiony w sprawie miał legitymację do wnoszenia o doręczenie postanowienia wraz z uzasadnieniem. Samo wypowiedzenie pełnomocnictwa nie ma wpływu na bieg terminu do wniesienia skargi kasacyjnej. Sąd ten uznał, odwołując się do wypowiedzi judykatury, że przyczyna uchybienia terminu pozostaje zależna od zachowania samej strony, przy czym przez stronę należy rozumieć także jej pełnomocnika, którego błąd procesowy obciąża stronę.

Mając powyższe na uwadze, Sąd Okręgowy orzekł o oddaleniu wniosku i odrzuceniu skargi kasacyjnej

W zażaleniu uczestnik zarzucił naruszenie przepisów postępowania, a to art. 233 § 1 k.p.c. w zw. z art. 398⁵ § 1 k.p.c. poprzez dowolną ocenę zebranego w sprawie materiału dowodowego i przyjęcie, że termin do złożenia skargi kasacyjnej upłynął w dniu 23 sierpnia 2008 r., mimo że pełnomocnik odbierając orzeczenie Sądu drugiej instancji nie był stroną skarżącą w rozumieniu art. 398⁵ § 1 k.p.c. Zdaniem skarżącego, z uchwały Sądu Najwyższego w sprawie III CZP 142/07 wynika, że pełnomocnik nie jest uprawniony do odbierania orzeczenia, które powinno zostać doręczone samemu uczestnikowi. Ponadto uznał, że ocena Sądu dokonującego ustaleń w związku z wnioskiem o przywrócenie terminu do wniesienia skargi nie uwzględniała faktu, że dotychczasowy pełnomocnik miał interes w składaniu niekorzystnych dla uczestnika zeznań. Ostatecznie uczestnik wnosił o uchylenie zaskarżonego postanowienia Sądu Okręgowego w całości i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania temu Sądowi.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zażalenie jest niezasadne, a jego uwzględnienie sprowadzałoby się do przyjęcia oczywiście nieprawdziwej tezy, że pełnomocnik ustanowiony w sprawie jest z samego prawa umocowany do złożenia wniosku o doręczenie orzeczenia wraz z uzasadnieniem, ale już nie może pism tych odebrać, gdyż nie jest stroną w postępowaniu ze skargi kasacyjnej. Nie ma żadnych wątpliwości, że choć doręczenie orzeczenia z uzasadnieniem stronie skarżącej otwiera termin do wniesienia skargi kasacyjnej (art. 398⁵ k.p.c.), to jednak nie jest ono czynnością dokonywaną przed Sądem Najwyższym. Nie można wnosić, że czynność Sądu odwoławczego jest czynnością podejmowaną przed Sądem Najwyższym, o czym mowa w art. 87¹ k.p.c.

W powoływanej uchwale z dnia 5 czerwca 2008 r., III CZP 142/07 (OSNC 2008, nr 11, poz. 122) Sąd Najwyższy stwierdził, że samo uprawomocnienie się orzeczenia kończącego postępowanie w sprawie nie stanowi przeszkody, aby ustanowiony w niej pełnomocnik podejmował skutecznie działania związane z fazami postępowania,

poprzedzającymi uprawomocnienie się orzeczenia kończącego postępowanie jako całość. Dopuszczalne, mieszczące się z mocy samego prawa w zakresie pełnomocnictwa procesowego, jest zatem dokonywanie czynności przez umocowanego w sprawie pełnomocnika - w sensie czasowym – już po uprawomocnieniu się orzeczenia kończącego postępowanie w sprawie, ale – w sensie merytorycznym - dotyczących wcześniejszych jego faz. Przykładowo, pełnomocnik może w ramach umocowania określonego w art. 91 k.p.c. złożyć już po prawomocnym zakończeniu sprawy wniosek o wydanie odpisu wcześniej wydanego orzeczenia, wniosek o sporządzenie i doręczenie uzasadnienia albo wniosek o przywrócenie terminu do dokonania czynności procesowej itp.

Z wypowiedzi tej nie można wyprowadzać wniosku, że pełnomocnik taki może złożyć wniosek o sporządzenie i doręczenie uzasadnienia, ale już nie można mu go doręczać, czy że może złożyć wniosek o przywrócenie terminu, ale żadnych czynności związanych z tym wnioskiem dokonywać nie może. Jest oczywiste, że skoro pełnomocnik jest uprawniony do żądania pewnego zachowania od sądu, to jest on adresatem czynności sądu stanowiącej skutek tej aktywności pełnomocnika. Raz jeszcze należy podkreślić, że szukając odpowiedzi należy mieć na uwadze łącznie regulacje zawarte w art. 91 k.p.c. i 87¹ k.p.c. Skoro więc brak było podstaw do przyjęcia, że wraz ze złożeniem wniosku o doręczenie orzeczenia z uzasadnieniem pełnomocnictwo wygasło, należało uznać, że doręczenie odbyło się zgodnie z art. 133 § 3 k.p.c. Podkreślić należy, że przepis ten nie daje swobody sądowi co do adresata doręczeń, a wniosek strony, która ustanowiła pełnomocnika, o doręczanie pism procesowych wyłącznie jej lub zarówno jej jak i pełnomocnikowi jest procesowo bezskuteczny (por. orz. SN z 14 grudnia 1972 r., III CRN 324/72, PUG 1973, nr 8–9, s. 262). Co więcej, nawet gdyby w szczególnie uzasadnionych przypadkach sąd doręczył odpis postanowienia z uzasadnieniem zarówno stronie jak i jej pełnomocnikowi, to termin wyznaczony datą doręczenia biegnie od doręczenia dokonanego pełnomocnikowi (orz. SN z 23 listopada 1982r., IV PZP 3/81, OSNCP 1982, nr 2–3, poz. 24).

Za trafne i mające zastosowanie w niniejszej sprawie należy też uznać wypowiedzi, że naganne zachowanie strony polegające na późnym złożeniu wniosku o ustanowienie pełnomocnika jest uznawane za zawinione i tym samym nie dające podstawy do przywrócenia terminu. (por. postanowienie SN z 1 października 1999 r., II CKN 869/98, nie publ., postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 19 maja 2004 r., I CZ

37/04, nie publ.). Uwagi należy też odnieść do opóźnienia strony w wyznaczeniu pełnomocnika z wyboru.

Wobec powyższego Sąd Najwyższy na podstawie art. 394¹ § 3 k.p.c. w związku z art. 398¹⁴ k.p.c. postanowił jak w sentencji.